

Bouppteckning efter Anna Ersdotter Stenbock 1792-1827

Mina kommentarer till bouppteckningen

Anna Stenbock dog som blott 35-åring i mjölkstockning, 5 dagar efter att den 1,5 månader gamla sonen Mattias avled. En tragisk och säkert också mycket smärtsam död. Hon var hustru till bergsmannen Per Christophersson (1787-1836) i Djuprämnen i hans första äktenskap. Anna lämnade Per som änklings med 3 små söner mellan 2 och 7 år. Per hann dock bara vara änklings i ett halvår innan han gifte om sig med kusinen Lena Pehrsson Hök. Per fick också ett kort liv, dog som 49-åring i lungsot. Deras förstfödde, son Per Persson (Lås), min farfars farfar, blev däremot hela 91 år gammal..

Jag har efter bästa förmåga försökt texttolka protokollet ordagrant, med förrättarens stavning och användning av gemener och versaler, t.ex användningen av den värmländska pluralformen "-er" där rikssvenskan nu anger "-or". Notera också att "trä" används konsekvent för att ange materialet "trä".

Inventarieförteckningen ger en god inblick i ett välbeställt, men inte direkt förmöget, bergsmanshem i Värmlandsberg i början av 1800-talet. Uppteckningen verkar mycket detaljerad, så t.ex noteras på sid. 753 t.o.m. en obrukbar kastrull och obrukbart halvstop, 8 skilling, och på sidan 754 noteras ett stort gammalt obrukbart kar, som dessutom värderas till 8 sk!

Och vad sägs om "*1 stor Boutelj med Litt. Krut uti*" (Om jag texttolkat rätt!)

Boets totala värde taxerades till 1977 Riksdaler banco, vilket år 2016 motsvarar 267 KSEK enligt konsumentprisindex eller 8,4 MSEK enl. löneindex.
(Källa: http://www.myntkabinettet.se/fakta/rakna_ut_penningvardet)

Att bergsbruket är den väsentliga förmögenhetens källa framgår klart av att den särklassigt största enskilda posten är fastigheten samt 2/64 delar i Gåsbornshyttan och sinnerstampen, vilka tillsammans värderades till 1,400 Rdr; att jämföras med boskapens 133 Rdr (inkl. det 4-åriga stoets värde av 60 Rdr) och "Grödan för året" som sammanlagt värderades till ca 200 Rdr.

("Sinnerstamp" = vattenhjuldriven slaggkross, så att slaggen kunde smältas om för att utvinna mera järn.)

Det mesta i den detaljerade beskrivningen är fullt begripligt, men en hel del ord och begrepp är ovanliga i dagens samhälle och en del får jag helt enkelt ingen rätsida på alls. Antingen texttolkar jag fel, tar fel på bokstäver helt enkelt, eller så avses föremål som är för mig helt okända och inte finns varken på Wikipedia eller i "Ordbok för släktforskare".

Nedan har jag listat en del ovanliga och obegripliga ord. Listan kunde göras längre. Om någon kan bidra med tolkning eller korrigerande av eventuella feltolkningar vore jag ytterst tacksam. Jag har angett sidonumren för att underlätta i den händelse någon skulle vara ambitiös nog att själv vilja jämföra med originaltexten.

	Sid 754	
<i>1 bokhall dito hamrar 5gl</i>		(dvs 5 gamla bokhamrar och en bokhall, ska det månne vara bokhäll? dvs häll att krossa malmen på) bokad malm = krossad
<i>spillträdstunner</i>		=laggat träkärl för torra varor
	sid 755	
<i>Talgho</i>		Särskild ho för förvaring/upsamling? av talg?
<i>kålho tjärfjering</i>		Särskild ho för kål? Fjering var ett volymmått som varierade beroende på vad som skulle mätas. Ca 31 liter för våta varor
<i>kullbytta ljustjerna</i>		???
<i>Bjäller</i>		Bjällror?
<i>vafrar borrhvind</i>		borrvind = borrsväng?, men vafrar?
<i>Hästskrapa</i>		Ryktborste för ryktning av hästen?
<i>1. skp skeppund Näver</i>		1 skeppund (skp) = ca 170kg
<i>Malmtrog</i>		= malmdrög, släde förmalmfrakt?
<i>1 säck kärr skrof, skofkärra långkärrskrof</i>		????
	Sid 756	
<i>1 öngvard nageltorner</i>		Nageltorner var ett verktyg för att forma spikhuvuden. Men "öngvard" om det nu är rätt texttolkat?
<i>sommarlipar</i>		??
<i>1 kafveltyg</i>		??
<i>3 kullbytter</i>		Kullbytter igen, se ovan
<i>1 sopjern 1 eldgaffel 1 tortskofvel</i>		eldgaffel OK, men sopjern och tortskofvel?
<i>1 skräddersax 1 ask 1 ärfsa 3 Wäfskeder 1 par kadrer</i>		Kadrer ska väl vara kardor, men ärfsa?
	sid 757	
<i>1 sockerduksklädning</i>		Hur ser en sådan klänning ut?
<i>2ne Binnmösser</i>		Bindmössor= rundkullig, hård styv kvinnlig mössa som binds baktill
<i>2 spetsstycken</i>		??
<i>1 grön "Bombapäng" schal</i>		Ska nog vara "Bombasäng" = "tyg av mycket varierande beskaffenhet under olika tider och från olika tillverkningsorter; dels halvsiden, dels ylle eller halvulle, dels bomullstyger.
<i>1 grönrutig Levangtin schal</i>		Levangtin?; från Levanten?
<i>2 Rut lärfs kläden gl</i>		"Rut" trol = rutig, "lärft" = treskaftat linne vad nu det är!)
<i>2ne Nystblad 1 Harfvind</i>		??
<i>Trädkanner och 1 Härdsåll 1 Grynsåll</i>		Kannor av trä, med vad är "härdsåll" och "grynsåll"?
	Sid 758	
<i>1 trädsbila 1/2 T^m</i>		??
<i>1 stor Boutelj med Litt. Krut uti</i>		Om texttolkningen korrekt: Varför förvarade man krut i en glasflaska?
<i>1. Butlärfskläde</i>		??
<i>20 Rysser Wallhö</i>		Verkar som man använde samma mått för hö som för träkol = ryss. Volymen ryss= stig varierade, men här trol. = ca 2 m ³
<i>2 alner ulltyg, kofylli</i>		

	Transport				18	8	
1. Kakmått	1. Kålhack		6				
1. aln af Jern	1 par Grytkroker		2				
1. Träd betsmän	Okrönt		1				
1. Bleck Tratt	1. Rifjern		4				
6. par BordsKnifver	med Gaffler		8				
2ne Jernspett			16				
1. Kg balans - utan Lod - men Länkar och Skåler		3					
Hyttredskap andel för 2/64-delar i Hyttlaget		3					
1. Bokhall	Dito Hamrar 5 gl-		32				
2ne Fyllhamrar	1 Malmharka		4				
10. Tunner Persbergs Malm af den sämre Sorten, Bränd	större delen Bokad	26					
5. JernKiler att bruka för Malmrummen			3		35	29	
	<u>Trädsaker</u>						
1. Stort Kar	gl: Obrukbart		8				
1. Tunna med Jern Jorder			10				
4. Spillträds Tunner			16				
2ne Half Tunner	1 Fjerdings gl:		6				
1/8dels Sädesmått			6				
1. Bord med slag Omålad			6				
1. gl Bordslag			1				
1. Ost hack			2				
3. Linnsäcker		1	2				
16. Ljer		1	16				
3. Baktrog			12				
1. Stånd Säng Omålad			12				
1. Wagga nästan Obruckbar			8		4	2?	
4. Ämbar bättre och sämre med Jerngrepar	1 gl. Lockbytta		11				
	Transport				58	9	

	Transport			97	27	
1 Klen Smedsbälg _ 1 D:o städ	4					
1. D:o Hammare _ D:o Tänger		18				
1. Öngvard (?) Nageltorner _ 5 Filer		30				
2. Skrufskifver _ 1. Filклоfe _ 1. Fil		23				
Smedjan _ Smedjans Inventari	1					
1. Dragkjellke _ 2 Tenger		20				
1. Bord bänk	1					
1. DragSäng målad	1	24				
1. Soffa målad	2					
1. Skåp i Köket målad	2	24				
1. Litte Nyckel Skåp	1	12				
1. Hörnskåp med Skänk målad	6	4				
4. Karmstoler Målade	1	16				
1. Säte _ 1 Pallstol _ 1. Kafveltyg		8				
1. Wäggur med Måld fotral	6					
3. Kullbytter 1. Lockbytta		24				
1. Mjölkar _ 2. Smörbytter		6				
1. Smörtjerna _ 2. Smörbytter		12				
2. Ljusstaker		32				
3. Mjölkbunker 6. Trädtallriker 4. Kopper		12				
4. Trädslefver 3 Skeder D:o _ 3 Bleckskeder		10				
1. Svarf ask _ 1 Kryddlåda		8				
5. Söndriga Porcelainstillriker _ 2. D:o Bättre		6				
4ra Djupa stenfat _ 1. Tallrick		12				
1. Sopjern _ 1. Eldgaffel _ 1. Tortkofvel		8				
1. Skrädder Sax _ 1 ask _ 1. ärfsa _ 3 Wäfskeder 1 par Kadrer		32				
1. Postilla Ekmansson _ 1. Läkarebok	1	12				
1. Färgbok _ 1 Salmbok		16				
2. Spegler _ 1 Större _ 1 mindre	1	24		132	41	
Transport				132	41	

	Transport				132	41	
<u>Sängkläder</u>							
Enkemannens undantagne Säng med en Bullster _ 1 Fårskinsfäll 1. Dyna 1 Täcken 1. Lakane alltsammans gammalt och slitet - uptages till		30					
3. Fårskinsfäller bättre och sämre		5					
1. Kattskinsfäll ny _ 2. Täcken gl		2	40				
1. Fjeder dyna 1. Liten Kudde		1					
2. Kalfskins Dynor utan fjeder gl.			16				
<u>Den afl. Gångkläder</u>							
1 Grön Walmans Klädning		6					
1. SockerduksKlädning		3	16				
1. Rutig Bomullsklädning		3					
1. D:o d:o d:o		2	32				
1. WardagsKlädning _ 1. Walmars Trojja gl.		1	2				
2. Linntyg _ 1 par Strumpor. 1 par Känger		1	47				
2ne BinnMösser _ 2 Spetsstycken		1	8				
1 par Bomuls Strumper _ 1. par Wantar			16				
1. Brun Silkes Scharl		2	24				
1. Grön Bombapäng D:o		4					
1. Bomuls Scharl		1	24				
1. Grönrutig Levangtin D:o		1	26				
1. Silkes Kläde			24				
1. Bomuls Kläde			32				
2. Rut lärfs Kläden gl.			12				
1. Witt förkläde			32				
2. Bomuls Förkläden		1	32				
<u>Förglömde Saker</u>							
1. Slag Bord målad		5					
2ne. Nystblad _ 1. Harfvind			8				
2 trädkanner _ 1 H?? såll _ 1 Grynsåll			8				
2 skogsflasker _ 1 spinnRäck _ 1. Mätstock			24				
2. Kalfskinn _ 2. Getskinn			40				
Transport					211	24	

